

روند تحول مساجد ایرانی¹ و آناتولی² و تفاوت‌های آنها

هاتف پیروز*_ امید تبریزی**_ فاطمه حسینی***

چکیده :

مهمترین نقشهء مساجد قبل از سلجوقی ایران، الگوی شبستانی است. این الگو همچنین در مساجد آناتولی قبل از سلجوقی نیز حاکم بوده. شاید دلیل عمدهء این که الگوی شبستانی در مساجد اولیهء ایران و آناتولی وجود داشته، نداشتن هرگونه پیش زمینه از دین اسلام و فضای عبادت در این دین نوظهور بوده، بنابراین اولین نقشهء مسجد که همان مسجد مدینه باشد به عنوان الگوی سایر کشورهای مسلمان مورد توجه قرار گرفت. اما رفته رفته هر تمدنی سعی در تغییر این الگو با استفاده از طرحهای معماری پیش از اسلام خود داشته و از طرح معابد و فضاهای مقدس خود در طرح مساجد استفاده کرده و تغییرات لازم را اعمال کرد. نوشتهء حاضر ابتدا سیر تحول معماری مساجد را در ایران و آناتولی به اختصار بیان می کند، سپس از عوامل موثر بر طرح این مساجد سخن گفته و در انتها برخی تفاوت‌های این مساجد را بر می شمرد.

واژگان کلیدی: مساجد ایرانی، مساجد آناتولی، طرح مساجد، معماری

دوره سلجوقی، سیر تحول مساجد

*مدرس موسسه غیرانتفاعی ساریان ساری

**دانشجوی کارشناس ارشد معماری، موسسه غیرانتفاعی ساریان ساری

***دانشجوی کارشناسی ارشد معماری موسسه غیرانتفاعی ساریان ساری